

scopum Arelatensem ad consilium vocarent. ^A Nam profectus, ante diem electioni præfixam, quam episcopi Narbonensis provincie con-
 erent in unum, una cum Amelio Uecticensi po ad illam metropolitanam evexit sedem
 lum, Amelii nepotem, qui Hugoni filio Berthæ
 itricis et Ecclesie Romanæ dispositricis, »
 Saxius, « a sacerdote erat, » hoc est ab elec-
 nis. Sic igitur transgressus in partes Rosta-
 Narbonam se contulit, ut Agium Vabrensem
 sm, quia ab episcopis suffraganeis legitimo in-
 ordine congregatis electus fuerat, pelleret,
 Gerardum substitueret. Quin etiam Saxius
 Joannem X papam litteras ad eundem Ros-
 m direxisse pro Agii exauctoratione; sed e-
 Catellus refert epistolam ejusdem Joannis
 lois a Sammarthanis editam in Gallia Chri-
 quadripartita, quam et nos recudimus, ex
 anifeste liquet Gerardum Romam profectum
 amo pontifici electionem suam probaret, re-
 n passum fuisse, indeque reversum, pontifi-
 simulatis epistolis Narbonensem armata ma-
 niscopatum devastasse, Agiumque insidiis
 e ne Romam peteret sedem. Quibus auditis
 us pontifex Narbonensis provincie episcopis
 at, ut Gerardum pro episcopo non habeant,
 i vero, ut petierant, pallium mittit circa annum
 leque tamen sic conquievit Gerardus, sem-
 nim pro archiepiscopo se gerens, ab eodem
 ice excommunicatus est aliquanto post, ut
 aus ex ejusdem epistola ad archiepiscopos
 nensem et Lugdunensem apud Catellum,
 omittum Tolos. pag. 83 et seq. Interea cum
 unensi et Vesonionensi archiepiscopis adfuit
 an. 915, Cabilonensi concilio apud sanctum
 illum celebrato. Hanc brevem epistolam scrip-
 no circiter 922, ad Agambertum et Elefonsum
 ppos, vulgatum a Calello lib. Hist. comitum
 , et a Baluzio sic emendatam ex fide veteris
 plaris :

Venerabili AGAMBERTO, necnon et ELEFONSO
 opis, Agio Narbonensis sedis episcopus, mul-
 las orationes.

audivimus quod vos curtim pergere his diebus
 is, Idcirco ad deprecandum comites nostros

perreximus Ermengaudum (540^a) et Raimundum^a
 quatenus vos deprecemur, ut præceptum apud
 regem impetrare nobis non dedignemini: ita et
 nos precamur, et supplicamus, ut relatum quod
 superius scriptum est, sic apud regem impetrare
 vos non pigeat. Bene valete. »

Prosperè cessit hæc epistola, optatum enim præ-
 ceptum Caroli datum fuit eodem anno, trigesimo
 scilicet regnante domino Carolo, vii Idus Julii, in-
 dictione 4^a, « in villa Turnis, » apud Catellum in
 commentariis Occitanie, pag. 776, quod explicat
 de civitate Turonensi. Verum in authentico diserte
 scriptum est « in villa Ternis, » uti nos admonet
 Baluzius, lib. iv Mariæ Hispan., pag. 375, qui et
 hunc locum fuisse in Belgica secunda scribit. Et
 quidem *Turnus* Mabillonio in Supplem. Diplom.,
 pag. 49, videtur esse villa pagi Rhemensis prope
 Axonam. Cæterum in hoc præcepto, nulla quidem
 est prædictorum episcoporum memoria, sed so-
 lius Wigonis Gerundensis, quem forte ipsi tan-
 quam majori pollentem auctoritate mediatorem
 adhibuerant, vel etiam ipsemet Agio patronum
 accersierat. Vide Mabillonium ad annum 922, num.
 31. Elefonsus vero, cujus in Agionis epistola men-
 tio, idem est qui in præcepto Caroli Simplicis,
 apud Catellum pag. 777, vocatur « episcopus Eri-
 fons habitans Narbonam; » quæ verba quibus-
 dam persuaserunt illum fuisse archiepiscopum
 Narbonensem, quod verum non est, sed inter præ-
 sules Vendascenses seu Carpentoracenses annume-
 ratur a Baluzio.

Anno 924, seu 27, regni Caroli Simplicis in Aquitania
 17 Decembris, Agionis archiepiscopi consen-
 su, Odo vicecomes et uxor ejus Richildis alodium
 circa Sallelas Alfonso abbati Montis-Olivi tradide-
 runt. Memoratur Agio in charta donationis eccle-
 siæ Narbonensi factæ a quodam Teuderico et spon-
 sa ipsius conjuge, de omnibus quæ habebant in
 villa Sejano in territorio Narbonensi, anno regni
 Caroli 29, die 28 Septembris. In sequenti Gil-
 drica femina eidem Agioni seu Aigoni se munifi-
 cam præbuit, regnante Carolo anno 30, ex charta-
 rio S. Pauli. Transiit haud multo post ad meliorem
 vitam, exeunte scilicet anno 926, vel ineunte 927,
 idem fortasse ac Aidagius archiepiscopus notatus
 in Necrologio Crassensi v Idus Martii.

*) Hi sunt Ragemundus et Ermengaudus principes Gothiæ, quos Flodoardus ad annum 932 Radulfo
 re commisisse tradit.

HISTORIÆ ABBATIÆ VABRENSIS.

AUCTORE AGIONE

(Histoire de Languedoc, tom. I, append., pag. 308.)

mpore, quando ex partibus Europæ ab aquilonis
 ne diffusa gens Marchomanorum sævissima
 barbarorum immanior, Galliamque introgres-
 tissimis ictibus sancta patiebatur Ecclesia, nam
 ferente barbarorum vesaniam, erat non modica
 latio, quia per omnes pene pagos juxta Gallicum
 num dispersæ sunt Ecclesie, urbesque depopu-
 atque monasteria abjecta. Tanta namque fue-
 bies persequentium, ut quos capere Christianos
 essent aut mucrone necarent, aut etiam quos
 necis innocentum invaserat, propter redem-
 em servare nitebantur. Nonnulli equidem Chri-

D stianorum torvissimam experti persecutionem, relin-
 quentes prædia, et paternos abjicientes fundos,
 partes Orientis se incolatus dedere. Multi denique
 legerant magis cuspidibus occumbere quam incolu-
 mes paternos linquere Lares. Alii nempe plures,
 quorum in cordibus fides minime radices ceperat,
 lavaorum sanctæ regenerationis negligentes, sed
 paganorum latebrosas diligentes astutias, illorum se
 fœderi et vitiiis. . . . Erantque sæviores crudelioresque
 barbaris, ut erant Christiani, prius indagare molie-
 bantur eorum latibula, et utpote ipsorum gratia et
 crudelitas apud barbaros roboraretur, truculentis

manibus proximorum gaudebant fundere cruorem. Reliqui namque veram præstolabantur pacem, nullatenus cognoscentes sua peccamina cum nullis divina exercuisset ultio; quia priusquam accidisset hujus procella turbinis, alter alterius rodebat vitam, et dives egeno subdole quod possidebat auferre gestiebat. Ideo data est ei dira ac proluxa tribulatio; tandiu enim vero perstiterat sævissima atque truculentissima Marcomanorum atrocitas, quatenus ecclesiæ quæ nobili fuerant constructione editæ, in eremum redigerentur, et summa cacumina parietis lucus densissimus cooperiret. Sed maxime vero juxta mare, tellus inculta manebat, accessusque hominum illo rarus inerat, nisi in tutissimis ac munitissimis castellis, quia sicuti supra taxavimus, incolæ et clade ingruente aut aliis regionibus transvexi sunt, aut qui remanserant pene omnes interfecti, aut videlicet barbaris sunt commisti. Cæteri qui evaserant in variis degebant præsiidiis.

Erat igitur, eo tempore, monasterium in provincia Galliæ in Petracorio pago, nomine Palmatus, in quo jugiter deicolæ Christo famulabantur, nihil habentes proprium præter quod norma sancti Benedicti cedebat. Alia namque plurima erant monasteria in eadem provincia oppido ditiora, quæ jam fata ingruente peste, famis periculo multi monachorum sancti Benedicti normam negligere cœperunt, et contra illius ritum, proprium nisi sunt habere; quos illi devitantes, nefas et illicitum censebant, dogmata Pauli prædicatoris egregii pectore recolentes: *Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio, an persecutio, angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* (Rom. viii, 35.) Dicebant enim et ipsi, quod nullo modo foret monachus, qui in terra proprium quæreret, nec scilicet propriam voluntatem, nisi tantumdem propria culpa et proprium locum. Pauperes equidem erant in rebus, sed divites in fide: quibus præerat abbas, Adalgasius nomine, veneranda canitie, moribus justis, alacer vultu, prosapia quidem nobili genitus, et ore eloquentissimus. Qui videns quod nullo modo illorum sævientium, propter præsentem necem... foret posse, cœpit lustrare seu bonus pastor regiones omnes, si forte inveniret ubi ab ore sævientium suas pauperulas servare quivisset oviculas; quoniam quidem minime illi opportunum erat suo degere solo, in quo creberrimas miserabiles ex dilectis suis alumnis cerneret strages. Ventum est igitur ad aures eximii marchionis Regimundi, qui illo tempore monarchiæ Tolosæungebatur regendi negotio, quod venerabilis Adalgasius abbas, paganorum incursione, foret una cum clientibus proprio exulatus solo. Ille enim secum mente pertractans divinitus flante, salutiferum reperit consitium, uti viro Dei, cujus celeberrima per omnem provinciam roboat fama, ad degendum ex paternis fundis una cum discipulis suis ederet cœnobium; quatenus per illorum suffragia, sua necnon et parentum suorum abolirentur crimina. Denique concite ad præfatum abbatem mittere non desi-

gens rogare jussus est, quatenus ad loquendum cum eo Tolosam ne pigeret accedere. Sed illo extemplo ad eum pergere nequies, quoniam ab urbe Tolosa fere sexaginta millia aberat et prore incerta meare ad eum nolens, duos ad eum direxit discipulos, rogitans uti per illos rem panderet pro quo tanta terrarum spatia adire jussus foret. Illi equidem concite properantes, jussus implevere Patris. Igitur jam fatus marchio cum reperisset quod venerabilis abbatis præsentia omnino placito, quod ei constituerat, minime esset adfutura, sed et monachos ei adfore cognosceret ab eo missos, providens ne ei causam rei notaret accessus ejus, imo ne esset agilis Tolosam omne pene quod facere vellet, et ut tamen quod ei et suis monachis inferre optaret, viri Dei missis propalare non omisit. Sed tempus et diem constituere mallens, quo venerabilis abbas Tolosam peragrarè posset, metuens, ne ceu marchioni ex plurimis partibus oriri solent nimbosæ procellæ, sic inter nimium venerabilis Patris iter morosum, nascantur plurima adversa, ne permittant adimplere utile propositum. Ideo propinquum et opportunum placuit statuere placitum, ut exoneratus aliis rerum negotiis, cum eo ex amussim tractare quivisset de tantæ utilitatis ope. At illi auditis sermonibus profecti sunt; cumque remeassent ad propria, cuncta ad reverendum Patrem retulerunt. Ille equidem cum didicisset a discipulis quæ a marchione fuerant delata, cunctipotentem Dominum consulens, profectus est Tolosam. Erat autem eo tempore eximius Helisachar in eadem urbe pontificali fungens ministerio, quem magnificus marchio, cum Adalgasii abbatis sciret adesse præsentiam, accersiri jussit, abbates de suo pago convenire fecit. Tunc abiit gloriosus marchio ad imperatorem Carolum ob utilitatem monasterii, illique cœnobium pia consideratione præventus, ne incommoda parentibus suis paterentur post ejus decessum, subpræstitis per chartam tradidit possidendum, a quo munitæ perceptit continentem.

Charta Caroli Calvi pro abbacia Vabrensi.

« In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Carolus, gratia Dei, rex Francorum et Longobardorum, ac patricius Romanorum.

« Maximum regni nostri in hoc augere credimus munimentum, si beneficia opportuna loca ecclesiarum benevola devotione concedimus; hæc, Domino protegente, stabiliter perdurare conscribimus. Igitur notum sit omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, vicecomitibus, vicariis, centenariis, iudicibus, ceu omnibus fidelibus præsentibus scilicet et futuris, qualiter vir venerabilis comes Raimundus, ex monasterio quod ipse novo opere jure proprietario a fundamento in honorem Domini ac Salvatoris nostri Jesu Christi, seu sanctæ semperque Virginis Mariæ, et sancti Dionysii præcellentissimi martyris, seu aliorum sanctorum ædificavit in loco nuncupante Vabro, in pago Curiense citra lympham Dordonis, ad nostram accessit clementiam, et

prædictum monasterium cum omnibus rebus et ornamentis ecclesiæ suæ, appenditiis vel adjacentiis suis, in manibus nostris, plenissima deliberatione, visus est delegasse; et ipsum sanctum locum sub nostra defensione atque dominatione ad regendum nobis visus est tradidisse. Idcirco ad ejus petitionem talem pro æterna retributione beneficium ad ipsum sanctum locum visi fuimus indulgisse; ut in ecclesiis, vel locis, vel agris, seu aliis possessionibus, ipsius monasterii, quas moderno tempore per nostram donationem ac confirmationem, seu cæterorum fidelium juste possidere videtur, in quibuslibet locis quidquid ibidem propter divinum amorem collatum fuit, quæque etiam deinceps in jure ipsius sancti loci aut per nos, aut per alios voluerit divina pietas augeri, præcipientes jubemus atque anathematizamus, ut nullus comes, nec episcopus, nec abbas, aut nullus judiciaria potestate præditus, ad causas audiendas, vel fœda exigenda, aut mansiones, vel paratas faciendas, aut fidejussores tollendos, nec homines istius monasterii tam ingenuos quamque servos, qui super terram memorati monasterii residere videntur, distringendos, nec ullas redhibitiones aut illicitas occasiones perquirendas, aut ullum omnino censum inquirendum, ullo unquam tempore ingredi audeat vel exactare præsumat. Sed hoc ipse abbas, vel successores sui, aut monachi memorati loci, præsentis scilicet et futuri, propter nomen Domini, sub integræ immunitatis nomine, absque cujuslibet inquietate aut contrarietate valeant dominare, et nulli unquam homini pro qualicunque re, nullum omnino censum audeant impendere; sed ipsum sanctum locum sub nostra defensione atque dominatione volumus constare. Statuentes ergo atque jubentes, ut neque vos, neque juniores seu successores vestri, vel quilibet ex judiciaria potestate, in ecclesiis, locis, vel agris, seu reliquis possessionibus suprascripti monasterii, vel de omnibus quæ supra scripta sunt, nunquam ullo tempore præsumatis. Sed quod propter nomen Domini, æterna remuneratione ad jam fatum monasterium indulgimus, perpetuis temporibus proficiat in augmentum. Et quandoquidem divina vocatio-

A ne suprascriptus venerabilis Adalgisus abbas vel successores ejus de hac luce ad Dominum migraverint, qualem meliorem, et nobis per omnia fidelem ipsa sancta congregatio de supra scripto monasterio aut qualicunque loco voluerint eligere abbatem, qui ipsam sanctam congregationem secundum regulam sancti Benedicti regere valeat, per hanc nostram auctoritatem et præmissam indulgentiam habeant; et ubicunque voluerint ordinari, aut ipsi aut monachi ipsorum, vel a quolibet pontifice ex præcepto et consensu nostro potestatem habeant, quatenus ipsis servis Dei, qui ibidem Deo famulari videntur, pro nobis ac conjuge proleque nostra, et stabilitate totius regni a Deo nobis commissi vel conservandi, hæcenus Domini misericordiam exorare delectet. Signum Caroli regis. Adalguarius notarius scripsit ad vicem Gissenii.

« Data xiv Kal. Augusti, indictione 10, anno 21, regnante Carolo rege gloriosissimo. Actum Parisiis civitate, in Dei nomine feliciter. Amen. »

Hæc gloriosissimus rex Carolus venerabili marchioni per præceptum contulit, sed et circumquaque utilia pecoribus, laboribusque apta per chartam imperialem ab eo loca suscepit. Honore autem magno ab imperatore donatus, scilicet argenti libras ii, ad suum in pace rediit monasterium. Cognoscat, quisquis ille est, qui hanc cupit legere vel audire vitam cunctorum hoc caput esse cœnobiorum, non solum quæ Gothiæ in partibus constructa esse videntur, verum etiam et illorum quæ in aliis regionibus ea tempestate et deinceps, per hujus exempla ædificata atque de thesauris illius ditata, sicut in antea narratum est. Sedulo considerare libet quanta humilitate ac reverentia isdem metuendus sit locus, qui tot principibus videtur esse munitus; siquidem Dominus Christus Princeps est omnium principum, Rex regum, et Dominus dominantium; beata vero Dei genitrix Maria cunctarum virginum creditur esse regina; Michael cunctis præfertur agminibus angelorum; Petrus et Andreas capita sunt apostolorum; Stephanus protomartyr principatum tenet in choro testium. Martialis vero gemma refulget præsulum; Benedictus cunctorum Pater est monachorum.

APPENDIX.

Charta Raymundi comitis Tolosani pro fundatione abbatiæ Vabrensis.

Priscarum legum et imperatorum et consulum decrevit auctoritas, ut qualiscunque persona ex nobili ortu genere res suas in alieno jure transferre voluerit, tam in ecclesiis quam in aliis hominibus, per chartas, codicillos, et legitimas traditiones licentiam habeat faciendi. Quamobrem ego in Dei nomine Raymundus, divina annuente gratia comes et marchio, et uxor mea Berteyz pertractavimus casum humanis fragilitatis nostræ, metuentes diem extremum, ne subito improvisa mors

D adveniat, et suæ mortis laqueo tradat. Et ut nobis Dominus veniam donare dignetur, cedimus cesumque in perpetuum esse volumus res proprietatis nostræ, propter remedium animæ nostræ, et propter remedium animæ genitoris nostri Fulgualdi, et pro genitrice mea Senegundi, et pro germano meo Fredelone quondam, ut quorum fuit communis amor, sit et eleemosyna communis; quæ sunt sita in pago Ruthenico, in vicaria quæ dicitur Curiense, villam cujus vocabulum est Vaber, cum